

**ФОНД ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО
СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ УКРАЇНИ
НА ВИПАДОК БЕЗРОБІТТЯ**

ПРАВЛІННЯ ФОНДУ

ПОСТАНОВА

02.12.2014

м. Київ

№ 34

*Про виклики ринку праці,
пов'язані з кризовими явищами,
та завдання й заходи Фонду із
своєчасного реагування на них*

Відповідно до частини 1 статті 11 Закону України „Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття”, правління Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття (далі – Фонд)

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Інформацію про виклики ринку праці, пов'язані з кризовими явищами, та завдання й заходи Фонду із своєчасного реагування на них, взяти до відома (додається).

2. Врахувати у подальшій роботі Державного центру зайнятості рекомендації науково-практичних конференцій та фахових дискусій стосовно ризиків ринку праці, що відбулися у 2014 році.

Голова правління Фонду

С. Кондрюк

ІНФОРМАЦІЯ

про виклики ринку праці, пов'язані з кризовими явищами, та завдання й заходи Фонду із своєчасного реагування на них

Сфера зайнятості знаходиться під впливом як кризових явищ в економіці в результаті військового конфлікту, так і глобальних та геополітичних викликів.

В Україні, як і в багатьох країнах світу, відбувається старіння робочої сили. Розрив в кваліфікаціях спричиняє безробіття як серед випускників навчальних закладів, так і внаслідок старіння знань персоналу. Трансформація зайнятості, перехід від конвеєрного виробництва до економіки знань із застосуванням інформаційних та комунікаційних технологій супроводжується зростанням попиту на працівників, які володіють знаннями, уміннями та навичками.

В умовах економічної рецесії виклики ринку праці посилюються зростанням інфляції, руйнацією виробничої кооперації, обмеженням ринків збуту, зупинкою підприємств та очікуванням масових вивільнень працівників.

Загальний обсяг виробленої промислової продукції за січень-вересень 2014 року, порівняно з січнем – вереснем 2013 року, зменшився на 8,6 %. Обсяг виробництва промислової продукції на підприємствах переробної промисловості скоротився на 9,4%. Промислове виробництво на підприємствах машинобудування, крім ремонту і монтажу машин і устаткування, скоротилося на 20,3%, зокрема у виробництві залізничних локомотивів і рухомого складу – на 59,7%, комп'ютерів, електронної та оптичної продукції – на 22,0%, машин для сільського та лісового господарства – на 16,8%.

Індекс споживчих цін склав з початку року 116,2%.

Кризові явища в економіці негативно вплинули на основні тенденції на ринку праці у поточному році, які характеризуються наступним:

- Рівень економічної активності населення знизився, з 65,0% у I півріччі 2013 року до 63,3% у I півріччі 2014 року.
- Чисельність зайнятого населення у віці 15-70 років, у порівнянні з I півріччям 2013 року, зменшилася на 801,8 тис. осіб та становила 18,5 млн. осіб;
- Рівень зайнятості населення знизився з 60,1% у I півріччі 2013 року до 57,9% у I півріччі 2014 року.
- Чисельність безробітних, визначена за методологією МОП, в середньому у I півріччі 2014 року, у порівнянні з відповідним періодом минулого року, збільшилася на 154,0 тис. осіб і становила 1,7 млн. осіб;
- Рівень безробіття населення, визначений за методологією Міжнародної організації праці (МОП), зріс з 7,6% до 8,6% економічно активного населення.
- Середньооблікова кількість штатних працівників в цілому по Україні у

вересні 2014 року становила 8 млн. 813 тис. осіб та, у порівнянні з відповідним періодом 2013 року, скоротилася на 842 тис. осіб;

➤ Кількість працюючих, переведених з економічних причин на неповний робочий день (тиждень), протягом 9 місяців поточного року, у порівнянні з відповідним періодом минулого року, зросла на 137,1 тисяч або на 21% і становила 793,4 тисячі, або майже 8% працівників.

➤ З початку року станом на 17.11.2014 р. роботодавцями заявлено про заплановане масове вивільнення 217 тис. працівників.

➤ В Україні, як і серед інших країн світу, найбільше від безробіття потерпають молоді особи у віці від 15 до 24 років. Рівень безробіття серед таких осіб зріс та залишається більш як удвічі вищим, ніж в середньому по країні – 19,6% економічно активного населення;

➤ Кількість економічно неактивного населення у I півріччі 2014 року, у порівнянні з I півріччям 2013 року, збільшилася на 497 тис. осіб, та становила 11,7 млн. осіб.

➤ Викликає занепокоєння зростання чисельності зневірених у пошуках роботи та осіб, які не знають, де і як шукати роботу. Їх чисельність склала 251 тис. осіб, що на 29% більше, ніж у минулому році.

➤ Кількість безробітних, зареєстрованих в центрах зайнятості, станом на 1 листопада 2014 року становила 402,7 тис. осіб, що на 6% більше, ніж станом на відповідну дату минулого року.

➤ Кількість вакансій, про які роботодавці проінформували центри зайнятості, станом на 1 листопада 2014 року становила 53,6 тисяч та, у порівнянні з відповідною датою минулого року, скоротилася на чверть. На одне вільне робоче місце претендує 8 шукачів роботи. Обмежений попит на робочу силу ускладнює працевлаштування безробітних громадян.

Наступний рік буде роком випробувань. Відповідно до прогнозів Уряду економічне зростання можливе не раніше за 2016 рік.

На ринку праці ситуація під впливом структурних змін залишатиметься напруженою. Відповідно до затверджених Кабінетом Міністрів України макропоказників економічного та соціального розвитку рівень безробіття у наступному році може зрости до 10,2% (у 2009 році він склав 8,8%).

З урахуванням процесів, що відбуватимуться на ринку праці, очікується подальше зростання чисельності осіб, які звернуться до служби зайнятості та потребуватимуть допомоги у працевлаштуванні.

Виклики ринку праці, пов'язані з кризовими явищами

➤ продовження військового конфлікту в країні, що супроводжуватиметься зростанням обсягів масового вивільнення працівників та закриттям підприємств, а також мобілізацією;

➤ суттєве звуження сфери прикладання праці та зростання соціальної напруги у східних регіонах;

- зростання внутрішньої міграції вимушено переміщених осіб, які потребують соціального захисту від безробіття;
- оптимізація чисельності зайнятих з метою підвищення продуктивності праці, що супроводжуватиметься вивільненням працівників;
- низька професійна мобільність робочої сили.

Відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами – членами з іншої сторони серед цілей у сфері зайнятості є сприяння впровадженню активних заходів на ринку праці та підвищення ефективності служби зайнятості з метою задоволення потреб на ринку праці; сприяння створенню таких умов, які б поєднували гнучкість та захищеність.

Державна служба зайнятості, яка виконує функції виконавчої дирекції Фонду, є співвиконавцем Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію. Очікується, що імплементація Угоди матиме позитивний секторальний вплив, що супроводжуватиметься зростанням зайнятості. Проте, в даний час складно спрогнозувати ефект цього впливу у часі та обсягах.

В умовах викликів ринку праці завданнями Фонду з урахуванням цілей, визначених в Угоді, є:

1. сприяння підвищенню економічної активності та мобільності робочої сили на ринку праці в умовах проведення структурних реформ в економіці;
2. підвищення конкурентоспроможності безробітних відповідно до потреб ринку праці;
3. недопущення збільшення частки осіб, зневірених у пошуку роботи;
4. вивчення та імплементація міжнародного досвіду країн-нових членів Європейського Союзу щодо адаптації національного ринку праці до ринку праці Європейського Союзу;
5. реалізація заходів, спрямованих на стабілізацію зайнятості, сприяння створенню робочих місць, реінтеграцію трудового потенціалу Східних регіонів;
6. збереження системи загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття;
7. вдосконалення законодавства у сфері зайнятості та страхування на випадок безробіття.

З метою виконання зазначених завдань Фондом здійснюватимуться заходи із своєчасного реагування на виклики ринку праці, пов'язані з кризовими явищами:

1. Реалізація комплексу заходів щодо забезпечення інтеграції (в першу чергу через сприяння зайнятості) та реінтеграції (повернення в місця постійного

проживання) внутрішньо переміщених осіб із східних регіонів та учасників бойових дій:

➤ забезпечення соціальної та професійної адаптації вимушено переміщених осіб та осіб, які брали участь у проведенні АТО, зокрема шляхом профнавчання;

➤ участь у реалізації програм тимчасової зайнятості для вимушено переміщених осіб, зокрема для відновлення постраждалих об'єктів інфраструктури;

➤ участь у міжтериторіальному і міжгалузевому перерозподілі робочої сили постраждалих регіонів за умови створення нормативно-правового підґрунтя для його запровадження;

➤ участь у розробці та реалізації комплексної програми перепідготовки та працевлаштування внутрішньо переміщених осіб.

2. Удосконалення законодавства з питань зайнятості та соціального захисту населення від безробіття, зокрема щодо підвищення зацікавленості роботодавців у працевлаштуванні зареєстрованих безробітних, в тому числі, з числа вимушено переміщених осіб та особливо вразливих категорій населення, посилення мотивації до праці безробітних та забезпечення реалізації страхового принципу надання матеріального забезпечення на випадок безробіття тощо.

3. Розгортання потужних програм професійного навчання безробітних на замовлення роботодавців, для організації підприємницької діяльності, а також під перспективну потребу ринку праці.

4. Розвиток мережі професійно-технічних навчальних закладів державної служби зайнятості з метою забезпечення професійного навчання дорослого населення впродовж життя.

5. Організація роботи щодо підтвердження результатів неформального професійного навчання за робітничими професіями.

6. Підвищення рівня доступності інформаційно-консультаційних та профорієнтаційних послуг для цільових груп населення.

7. Підвищення мотивації цільових груп населення до легальної зайнятості, у т. ч. посилення мотивації молоді до оволодіння професіями, затребуваними в реальному секторі економіки.

8. Підвищення підприємницької активності серед населення та сприяння розвитку малого бізнесу.

9. Підвищення результативності співпраці з роботодавцями щодо оперативного забезпечення їх потреби в укомплектуванні вільних робочих місць.

10. Стимулювання роботодавців до створення нових робочих місць, зокрема для працевлаштування неконкурентоспроможних та вимушено переміщених громадян.

11. Залучення сторін соціального діалогу до обговорення проблемних питань у форматі нарад, зустрічей, дискусій з метою удосконалення діяльності Фонду.

12. Мобілізація наявних ресурсів Фонду в умовах обмежених фінансових можливостей для реалізації першочергових завдань, направлених на посилення соціального захисту населення від безробіття.

13. Налагодження постійної співпраці з представниками міжнародних організацій з метою отримання практичної допомоги у вирішенні проблем ринку праці.

З метою виконання цих завдань і пошуку інструментів реагування на виклики ринку праці, а також підвищення ефективності діяльності Фонду здійснюється активна співпраця з міжнародними інституціями. Зокрема, перспективним напрямом міжнародної співпраці є залучення експертної допомоги МОП, Європейської Комісії, ПРООН для реалізації заходів щодо сприяння зайнятості населення, в тому числі неконкурентоспроможних та вимушено переміщених громадян, а також участь у співпраці з Світовим Банком, Європейського Фонду освіти.

Для забезпечення матеріальної підтримки безробітних у разі настання страхового випадку, а також виконання Фондом заходів із своєчасного реагування на виклики ринку праці необхідним є забезпечення Фонду достатнім обсягом фінансових ресурсів, що потребує збільшення розміру відрахувань страхових внесків на випадок безробіття.

За умови діючого розміру відрахувань на страхування на випадок безробіття фінансові ресурси Фонду з урахуванням перехідного залишку на початок наступного року та поточних надходжень протягом року дозволять забезпечити фінансування витрат Фонду протягом січня-квітня 2015 року. Починаючи з травня наступного року може виникнути дефіцит бюджету Фонду.

Разом з тим, серед основних завдань, які стоять перед майбутньою парламентською коаліцією та Кабінетом Міністрів України - зменшення розміру єдиного соціального внеску та розширення охоплення соціальним страхуванням зайнятого населення. Тому завданням Фонду та його органів управління в цих умовах є активна співпраця з парламентськими комітетами спільно зі сторонами соціального діалогу під час підготовки змін до законодавства, що забезпечили б фінансову стабільність Фонду.

Державний центр зайнятості